

SPECIES NOVA

NYHETSBRÉVET FRÅN BOREALIS - SPECIALPLANTSKOLAN I ALNARP

TEMALÖRDAG JULROSOR

Lördagen den 19 mars har plantskolan öppet för Temalördag. Dagens tema är julrosor och ett särskilt spännande sortiment finns till försäljning. Vi gästas av Carina Larsson som driver Ulriksdals trädgård i Kivik. Carina är en hängiven odlare av julrosor och en av de mest kunniga i ämnet i Sverige. Hon ger föreläsningar denna dag om julrosor och tipsar om bra och odlingsvärda sorter. Det finns ströplatser kvar till föreläsningarna som kan köpas på hemsidan. Observera att det går utmärkt att använda betalkort när du handlar växter på plantskolan!

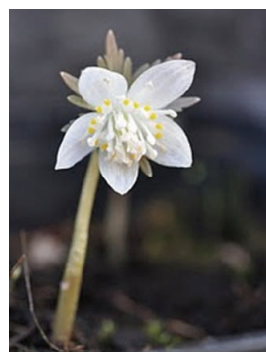

ERANTHIS STELLATA

Efter ett par års väntan blommade den första ostasiatiska vintergäcken, *Eranthis stellata*, i januari och februari. *Eranthis stellata* förekommer i släktets östligaste utbredningsområde och karakteriseras av den vita, jämfört med vår europeiska, något mindre blomman. Bladverket är vackert silverblåddaggigt och utgörs av en enda bladkrans på en hög stjälk.

De asiatiska vintergäck som vi känner i odling blommar mycket tidigt, ofta redan i januari. Detta gör dem lite svåra att använda i trädgårdar, även om en fullständigt djupfryst mark antagligen skulle skjuta på blomningen några veckor.

Vintergäck är märkligt nog mest närstående julrosorna, trots den storleksmässiga skillnaden. Ett sätt som detta märks på är att det vi upplever som blomman och blomblad i själva verket är blommans stödblad. Stödbladen har utvecklats för att fylla kronbladens funktion. Den som tittar nära i en vintergäck (eller julros) ser att det finns en gyllene krans runt ståndarna, framför stödbladet, detta är de äkta kronbladen.

Eranthis stellata med gräddvita ståndarknappar

Eranthis stellata känns igen på den snövita blomman och att ståndarna är gyllengula. Den andra ostasiatiska vintergäcken vi känner i odling, *Eranthis pinnatifida*, har ljusblå ståndarknappar, vita blommor och växer i Japan.

Eranthis pinnatifida med blå ståndarknappar

Från Ostasien känner vi ytterligare några vintergäck från naturen, men som inte verkar förekomma i odling. I Kina finns *Eranthis albiflora*, med som namnet säger vita blommor, men även *Eranthis lobulata* som är beskriven utan att någon sett blomman.

Även i Sydkorea förekommer *Eranthis stellata* men så sent som 1993 upptäcktes den första endemiska arten, *Eranthis byunsanensis*. Detta är ännu en vitblommande art som koreanerna menar står *Eranthis pinnatifida* närmast. År 2009 beskrevs ytterligare en art i Sydkorea, denna gång *Eranthis pungdoensis* som urskiljs genom de breda, överlappande kronbladen.

Att de nya arterna står *Eranthis pinnatifida* närmast är frapperande. Trots allt skiljer Japanska havet och Koreasundet arterna åt. Det känns mer logiskt att jämföra med andra arter som är geografiskt närmare. Men att både de koreanska arterna och den ja-

panska har blå ståndarknappar binder dem onekligen till varandra. Alla andra arter vi känner har gula ståndarknappar. Om det verkligen ska finnas två så närstående koreanska arter får framtiden utvisa. Den sist beskrivna skiljer sig mycket litet från den tidigare och att ge den artstatus är nog tveksamt. (*Korean Journal of Plant Taxonomy* 2009, 39:2, s 86-88; *Korean Journal of Plant Taxonomy* 1993, 23:1, s 21-26; *Flora of China*, eFloras.org)

HOTAD MEDICIN

För tibetanerna har den traditionella örtmedicinen avgörande betydelse i det dagliga livet. Som exempel används lite drygt 140 arter av invånarna i och runt staden Deqin i nordvästra Yunnan på gränsen till Tibet och Burma. Dessa växter förekommer från de djupa, heta dalarna ända upp till de alpina grässlätterna. Omkring sextio procent av dessa växter samlas och skördas direkt i naturen, medan de övriga fyrtio procenten odlas i trädgårdar eller kommersiellt av tibetanerna.

Saussurea skördad i bergen säljs på traditionella apotek i kinesiska städer

Att under decennier samla samma växter i samma område påverkar tillslut ekosystemet. En tredjedel av örterna som tibetanerna i nordvästra Yunnan använder är nu hotade i naturen, och värst är det för de högalpina arterna. På de högsta höjderna (4000-5000 m ö h) är säsongen mycket kort och tillväxten långsam, därför är dessa system särskilt känsliga. Lägst antal hotade arter återfinns i de varma dalarna där tillväxthastigheten är betydligt snabbare. (*Acta Botanica Yunnanica* 2010, 32:1 s 67-73)

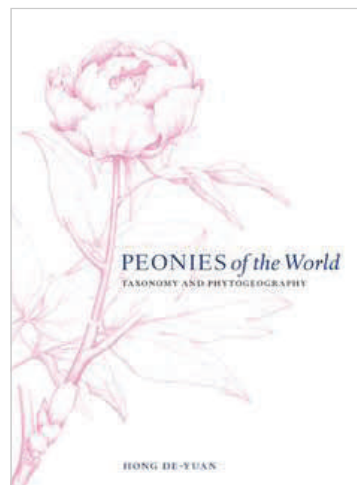
BLÅSIPPA EFTER SVENSK

Den hybrid mellan *Hepatica nobilis* och *Hepatica maxima* som den lundensiska trädgårdsamatören Severin Schlyter skapade 1980 har nu fått ett rättmätigt hybridnamn: *Hepatica x schlyteri*. Ursprungligen kallade Schlyter sin hybrid för 'Nomax' som en kombination av artepitetten hos de båda föräldraarterna.

Kan tyckas att en enda korsning är lite lite för att skapa ett helt nytt hybridepitet, men flera har förstått värdet av denna korsning. Bland andra har John Massey, ägare till Ashwood Nurseries, tagit fasta på hybriden och utvecklat den för trädgårdsbruk. Flera sorter är nu namnade och kommer att synas på marknaden framöver. *Hepatica x schlyteri* kombinerar det vackra, långhåriga bladverket hos *Hepatica maxima* med den stora, vackra och variabla blomningen hos *Hepatica nobilis*. (*The Plantsman* 2010, 9:4 s 242-244)

PAEONIES OF THE WORLD

Denna monografi bildar en fullständig revision över hela pionsläktet, baserad på ett enormt stort herbariematerial och fältstudier i stora delar av världen. Tidigare taxonomi karakteriserades av lokalpatriotism för de örtartade arterna, där varje land skulle ha så många egna arter som möjligt, men samtidigt var

de vedartade arterna allt för kraftigt ihopklumpade. Denna revision omfattar 32 arter varav åtta är vedartade, så kallade trädpioner. Varje art ackompanjeras av en sorgfälligt utförd teckning som tar fasta på för arten viktiga karakteristika. Trots denna vackra bok som snarast bildar ett praktverk finns nästan inga färgfoton, och framför allt inga foton på blomningen. Bland teckningarna är nästan alla överblommade för att kunna visa på fruktämnets form. Boken är så torr att den nästan självantänder där den ligger på skrivbordet, men trots detta finns det en gedigenhet i verket som gör att det kommer att så sig länge. (*Paeonies of the World*, Hong De-Yuan, 302 sidor, Kew Publishing, Missouri Botanical Garden, 2010. Ca-pris 900 kr.)

Se även nyhetsbloggen:

<http://borealisplant.blogspot.com/>